

เวลาใจ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ลงอุโบสถสังฆกรรม แต่ก่อนลงอุโบสถสังฆกรรมให้ฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อเตือนสติใจ เวลาเราบวชเห็นใหม่ เราตั้งใจบวช เราบวชขึ้นมาจากฆราวาสแล้ว เราตายจากฆราวาสมาเป็นภิกษุ

เวลาเป็นภิกษุแล้วเห็นใหม่ ภิกษুবวชใหม่ ๕ พรรษา ผู้ฉลาดพ้นจากนิสสัย ภิกษุ ๑๐ พรรษาขึ้นเป็นอุปัชฌาย์โดยอัตโนมัติ ภิกษุ ๑๐ พรรษาขึ้นเป็นผู้ฉลาด นี้ตามธรรมวินัย

แต่เวลาพวกเราภิกษุเวลาบวชแล้ว ๑๐ พรรษาขึ้น แต่เป็นผู้ไม่ฉลาด หรือเป็นผู้ที่ฉลาด เวลาบวชเป็นพระ เป็นอุปัชฌาย์โดยอัตโนมัติ เวลาบวชแล้ว เป็นพระขึ้นมาแล้ว เราดูแลรักษาใหม่ละ เราไม่ได้ดูแลรักษาเห็นใหม่

แต่เวลาเรามาอยู่ในวงกรรมฐาน เวลากรรมฐานขอนิสสัย เวลาขอนิสสัยนะ พอขอนิสสัยแล้วดูแลกัน พ่อแม่ครูบาอาจารย์ เป็นทั้งพ่อทั้งแม่ ทั้งครูบาอาจารย์ เป็นพ่อเป็นแม่ เพราะอะไร เพราะเราดูแลแม่แต่ชีวิตนะ

ชีวิตนี้คืออะไร ชีวิตนี้คือไออุ่น ไออุ่นตั้งอยู่บนกาลเวลา ชีวิตนี้ต้องมีอาหารไหม มีอาหารนะ อาหาร ๔ ในวัฏฏะ กวฬิงการอาหาร วิญญาณาหาร ผัสสาหาร มโนสัทธเจตนาหาร

ชีวิตนี้คืออะไร ชีวิตนี้คือไออุ่น ตั้งอยู่บนกาลเวลาและมีอาหาร อาหารที่มันสืบทอดต่อกัน สิ่งที่สืบทอดอยู่นี้มันจะสืบทอดอย่างไร เราสืบทอดด้วยเห็นใหม่ คุณิ เราบวชมาแล้ว เราเป็นพระ เป็นภิกษุ สืบทอดด้วยอะไร? ด้วยกาลเวลา เวลามันจะสืบทอดชีวิตนะ เพราะมี

เวลาถึงมืออดีต-อนาคต ถ้าไม่มีเวลาเราจะไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นอดีตเป็นอนาคต แล้วว่าปัจจุบัน
 ธรรม มันอยู่ที่ไหนปัจจุบันธรรม อะไรเป็นปัจจุบัน อะไรเป็นธรรม มันเคลื่อนอยู่
 ตลอดเวลาไป

เราอยู่กับกาลเวลานะ คุณติ ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยักษ์
 ตาเดียวมันกินเราทั้งหมดเลย กาลเวลามันกินหมด เกิดมาแล้วต้องแก่เฒ่าเป็นธรรมดา
 แล้วชีวิตต้องสิ้นสุดไปธรรมดา นี่ไง ในเมื่อธรรมะเป็นธรรมชาติ เป็นธรรมดา มันก็เป็น
 ธรรมชาติอยู่แล้ว มันก็เป็นธรรมอยู่แล้ว เป็นธรรมก็อยู่ในธรรม แล้วก็อยู่ที่กาลเวลา

คนนี้เวลาบวช อุปัชฌาย์บวชขึ้นมา ตั้งแต่ชั่วโมงเท่าไร นาทีเท่าไร วินาที
 เท่าไร เป็นพระตั้งแต่เมื่อไร นั่นนะเกิดเป็นพระ ยกเข้าหมู่ ตั้งอยู่บนกาลเวลา เวลาคน
 ตายเห็นไหม ตายเวลาเท่าไร ทางกรรมการปกครองเขาก็ต้องจำหน่าย จำหน่ายออกว่า
 พวกนี้เสียชีวิตแล้ว มีใบมรณะบัตร

นี่ไง กาลเวลามันให้เราารู้ได้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งใด ฉะนั้นเราตั้งใจนะ เราบวชแล้วเรา
 จะบวชเป็นประเพณี บวชโดยความตั้งใจ จะโดยมีเป้าหมายก็แล้วแต่เห็นไหม อย่าให้
 กาลเวลามันกินไป

ชินชา.. พอชินชาขึ้นมา สิ่งใดก็ชินชา พอชินชาขึ้นมา เราต้องตื่นตัวตลอดเวลา
 การตื่นตัวของเรามา เวลามันจะมีค่านะ คนดีเขาบริหารเวลาอย่างไร ถ้าเขาบริหาร
 เวลาของเขาได้ เวลา ๒๔ ชั่วโมงเหมือนกัน คนคนหนึ่ง ๒๔ ชั่วโมงเขาใฝ่ดี เขาทำดีของ
 เขา เขาชวนชวายของเขา เขาได้ประโยชน์ของเขามหาศาลเลย

ของเรา ๒๔ ชั่วโมงเหมือนกัน ปล่อยให้มันสูญเปล่า เรามาเวลาทิ้งไปนะ เวลาที่
 มันผ่านไปแล้วเรียกกลับมาไม่ได้หรอก เวลาที่มีการบริหารเห็นไหม คุณติ วัตถุ วัตถุคือ
 ร่างกาย วัตถุคือข้าวของ สิ่งของต่างๆ

เวลาเขาสร้างสิ่งนั้นขึ้นมาแล้ว เขาต้องบำรุงรักษา ใครบำรุงรักษา ใครดูแลมานะ
 เวลา ๑๐ ปี ๒๐ ปี เอามาเทียบกันนะ ของบางคนเขา ๑๐ ปี ของเขาเก็บไว้เห็นไหม เก็บ
 เก็บ เขารักษาของเขา ใจของเรา ๑๐ ปีนะ หลุดล้วยใช้อะไรไม่ได้แล้ว

ร่างกายเราก็เหมือนกัน เราดูแลรักษาเราใหม่ การดำรงชีพนะมันจะสื่อถึงว่า โรคภัยไข้เจ็บมันจะเกิดไม่เกิด ถ้าเราดำรงชีวิตของเราด้วยคุณงามความดี ด้วยรักษาความเป็นอยู่เราบำรุงรักษาของเรา ร่างกายของเราจะแข็งแรงเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมวินัยของเรา สมบัติของพระ ถ้าพระมีอะไรเป็นสมบัติ? มีศีล มีธรรมเป็นสมบัติ แล้วศีลธรรมเป็นสมบัติ ศีลธรรมมันเป็นอย่างไร ศีลธรรมข้อบังคับ สิ่งที่เป็นข้อบังคับ เราไม่ฝิดคิด แล้วเราได้อะไรขึ้นมาละ วัตถุมันก็ไม่ฝิดคิด วัตถุมันไม่มีชีวิต มันไม่ได้เคลื่อนที่ไปไหนเลย มันไม่ทำอะไรฝิดคิด แล้วมันเป็นอะไร ..มันก็เป็นแค่แร่ธาตุ

แต่ของเรานี้ธาตุรู้ของเรามันอยู่ที่ไหน ร่างกายของมนุษย์ เพราะมันมีพลังงาน ร่างกายมันมีไออุ่น ไออุ่นมันเผาผลาญ พอเผาผลาญทุกอย่างธาตุ ๔ มันก็หมุนของมันไป ชีวิตก็ดำรงของมันอยู่ สิ่งที่ดำรงอยู่นี้เพราะอะไร เพราะไออุ่นมันเผาผลาญใช้ใหม่ มันถึงมีชีวิต แล้วชีวิตนี้ทำอะไรต่อไป ศีลธรรมจริยธรรมมันเป็นการพิสูจน์ใจ

คนเรามีคุณค่าเพราะหน้าที่การงาน คนทำงานประสบความสำเร็จ คนนั้นเป็นคนดีหรือคนไม่ดี เขาดูตรงนั้น เวลาคนเห็นใหม่ คุณติ หลวงปู่มันเวลาท่านจะสังเกตพระ หลวงตาเล่าให้ฟัง ท่านตัดผ้าสบง ๕ ชั้น แล้วให้พระแต่ละองค์มาเย็บกัน ๕ องค์ แล้วมาต่อกันเป็นสบงที่ท่านจะใช้ ท่านดูถึงสติ ดูถึงปัญญา ดูกิริยาของคน ดูการกระทำของคน

คนเขาดูกันที่ไหน เขาดูหน้าที่การงานนั่นแหละ เวลาเขาทำงานของเขา หน้าที่การงานออกมาเป็นแบบใด ถ้าคนโง่ คนมีสติปัญญาของเขา หน้าที่การงานของเขาจะรอบคอบ ถ้าคนปัญญาหยาบ ทำก็สักแต่ว่า ปิดสวะให้พ้นๆ ไป พอพ้นๆ ไป แล้วเวลานั่งสมาธิภาวนา เวลาเนื้อของงานก็เห็นกันได้ว่าเนื้อของงานมันเป็นแบบใด แต่เวลานั่งสมาธิภาวนา มันเป็นนามธรรมใครก็มองไม่เห็น ใครมองไม่เห็น มีสติใหม่ ถ้ามีสติขึ้นมา คนนั้นจะรุ่มเย็นเป็นสุข รุ่มเย็นเป็นสุขเพราะอะไร เพราะเขาเอาจิตของเขาไว้ในอำนาจของเขาได้

ถ้าเขาเอาจิตไว้ในอำนาจของเขาไม่ได้ เขาก็เร่าร้อน เขาเร่าร้อนของเขาเอง พอเขาเร่าร้อนของเขาเองเห็นใหม่ พอหัวใจมันเร่าร้อนมันจะมีสิ่งใดละ มันร้อนมันแสดง

ออกมาด้วยความร้อน ถ้ามันเย็นของมันล่ะ ถ้ามันเย็นของมัน มันก็เป็นประโยชน์ของมัน เห็นไหม แล้วสิ่งที่มันเป็นอย่างนี้ มันเป็นอย่างบนอะไรล่ะ การเคลื่อนไหวไปมันอยู่บนเวลา ทั้งนั้น มันอยู่บนเวลาเห็นไหม ถ้าเรายู่กับปัจจุบันตลอดไป

ถ้าเรายู่กับปัจจุบันตลอดไป นี่สุคติ ถ้ามันสุคติเห็นไหม คุณี พลังงานมันคลาย ตัวทั้งนั้น พลังงานมันคลายตัวออกหมดเลย จิตก็เหมือนกันมันส่งออกหมด แล้วมันส่งออกมันเอาอะไรไปส่งออกล่ะ เวลาบอกว่าเราจะอยู่กับปัจจุบัน พลังงานเราจะรักษามัน ความคิดมันส่งออกทั้งนั้นนะ ถ้ามันส่งออกมา มันส่งออกมาด้วยอะไร? มันส่งออกมาด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แล้วกิเลสตัดหาความทะยานอยาก เราไปห้ามมันได้อย่างไร

ฉันทะ ความพอใจ มันก็ส่งออกแล้ว ยังไม่ต้องคิดอะไรเลย ในตัวมันเอง พลังงานที่สมบูรณ์ที่จะออก นั่นนะมันส่งออกแล้ว ถ้ามันส่งออกแล้วมันเอาอะไรส่งออกล่ะ ส่งออกแล้วเราจะไปห้ามมันทำไม ห้ามมันได้ไหม ดอกบัวเกิดจากโคลนตมนะ พืชพันธุ์ ธัญญาหารทั้งหมดเกิดบนดิน ชาวไร่ชาวนาเขาก็ทำบนดินของเขาปีแล้วปีเล่า แต่ละฤดูกาลแต่ละหน้า เขาก็ทำบนที่นาของเขานั้นแหละ เขาจะได้ข้าวปลาอาหารของเขา เขาทำแล้วทำเล่า

พระเราเห็นไหม เราเกิดมาอะไรมันพาเกิด? ปฏิสนธิจิต แล้วมันจิตที่ไหน อากาโรของจิต ความรู้สึกนึกคิดมันเกิดจากจิต มันไม่ใช่จิต ถ้าความรู้สึกนึกคิด แล้วบอกจิตๆ เอาอะไรไปดู? คนเขาจะส่องพระนะ เขาต้องมีแว่นขยายเขาถึงต้องส่องพระ เขาดูด้วยสายตาของเขา เขาต้องชำนาญของเขา

นี่ก็เหมือนกัน คุณี นี่เอาอะไรไปดู เพราะมันไม่มีตัวตน ไม่มีสิ่งใด จะเอาอะไรไปดู ตัวมันจะดูตัวมันเองได้อย่างไร ถ้ามันไม่มีสติ ถ้ามีสติขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบขึ้นมาจิตมันต้องสงบเข้ามา ถ้าจิตมันสงบเข้ามาแล้วเห็นไหม เวลาจิตมันสงบเข้ามา ความสงบ ความเป็นปัจจุบัน ความเร็วของมัน ถ้าความเร็วของมันจิตมันเคลื่อนที่เห็นไหม คุณี เวลาเข้มนี่มันกระดิกไปตลอดเวลา เวลาเท่ากัน แต่คนใช้เวลาไม่เท่ากัน

คนเหมือนกัน เวลาคนเจ็บคนไข้ คนทุกข์คนยาก เวลามันเชื่องช้านัก เวลาคนอยู่ในความรื่นเริง ในความสนุกสนาน เวลามันไปเร็วนัก มันอยู่ที่ไหนล่ะ เวลามันเท่ากัน

แต่มันไม่เท่ากันที่ค้นหาความทะยานอยากไง คนหนึ่งผลึกเห็นใหม่ คนทุกข์คนยากก็ผลึกตลอดเวลา วิภาตค้นหา เวลาคนมันอยากได้อยากรั้งไว้เห็นใหม่ค้นหา

ค้นหา-วิภาตค้นหา มันขับไล่ มันผลึกคั่นกันอยู่อย่างนั้น มันผลึกคั่นกันอยู่ที่ไหนล่ะ มันผลึกคั่นกันอยู่ในหัวใจนั้น ในหัวใจของคนมันมีความทุกข์ความอยากของมัน ความทุกข์ความอยากเห็นใหม่ เรามัวขมาเพื่อเหตุนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมอยู่ที่โคนต้นโพธิ์ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่ที่โคนต้นโพธิ์ สสารกับต้นโพธิ์มันจะตรัสรู้ได้อย่างไร มันก็ต้องหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ ถ้าหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้สังขารขึ้นมา เห็นใหม่ธรรมะมันเกิดที่นี้ ธรรมะมันเกิดที่ชาตุนี ชาตุนีสสารที่มันรู้จริงนี้

แล้วสสารที่มันรู้จริงมันอยู่ที่ไหน เรามีอาการทั้งหมด สิ่งที่ทำอยู่นี้ความนึกคิดทั้งหมด ความนึกคิดมันเป็นผีเห็นใหม่ ผีคือเกิดดับ มันไม่มีตัวตน ถ้ามันเกิดแล้วมันดับไป แต่สิ่งที่มันตกค้างอยู่ มันตกค้างอยู่ที่ไหน กวาสะวะ ตัวภพ ตัวภพนะมันเป็นความคิดหรือเปล่าล่ะ ตัวภพมันไม่เป็นความคิด แล้วตัวภพมันอยู่ที่ไหน นี่ไงเราถึงต้องเริ่มต้น

ดอกบัวเกิดจากโคลนตม สังขารม ทุกอย่างมันต้องมีที่สถิตของมัน สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน เรามัวขมานี้เรามัวขมาเพื่อจะแก้ไข แล้วไปแก้ไขกันที่ไหน ศึกษา มา ศึกษา มาทำไหร่ ศึกษา มาเป็นทฤษฎี ร่องรอยของธรรมะ ร่องรอยเห็นใหม่ ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาจากโคนต้นโพธิ์นั้น เสวยวิมุตติสุขเห็นใหม่ สุขหนอๆ สุขพ้นจากโลกนะ

โลกเขามีความสุขกัน สุขนั้นเป็นเวทนา สุขนั้นเป็นอนิจจัง สุขนั้นมันเป็นไตรลักษณ์อยู่ในอนัตตา สุขนั้นอยู่ไม่คงที่หรอก ความสุขในโลกสสารที่มันเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดของคนมันเปลี่ยนแปลงหมด เวลามันทำลายถึงที่สิ้นสุดแห่งทุกข์แล้วเห็นใหม่ คุณสิ นั่นนะเวลามันกลืนกินทุกๆ อย่างนะ เว้นไว้แต่เวลาจิตมันทำลายสิ้นแล้วมันมา นาฬิกาตายมันไม่กระดิกนะ จิตที่มันทำลายหมดแล้วมันไม่มีอดีตอนาคต ถึงที่สุดวิมุตติสุขนั้นล่ะไม่มีการคลาดเคลื่อน ถ้าไม่มีการคลาดเคลื่อนแล้วปัจจุบันนี้มันมีการ

คลาดเคลื่อนใหม่ ปัจจุบันนี้เพราะมันคลาดเคลื่อนไป แต่พอมันคลาดเคลื่อน เราจะทำลายมันทิ้งซะใหม่

โลกนี้เพราะมีเรา เพราะมีความทุกข์ซะใหม่ เพราะมีเรา ทำลายเราๆ แล้วทำลายได้จริงหรือเปล่า ทำลายไม่ได้จริงไป เวลามันมีอยู่ก็ทำลายเวลามันให้หมด เวลามันสมมุติ นะ กว่าโลกนี้จะตกลงกันได้ด้วยเวลาสากลนะ ใครมีอำนาจเขาก็กำหนดเวลาของเขา กว่า จะกำหนดเวลาเป็นสากลในโลก เขาตกลงกันมาขนาดไหน ถึงจะตกลงกันที่ ๒๔ ชั่วโมง อย่างนี้ แล้วเวลาเห็นใหม่ การเคลื่อนที่เวลานี้ก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง

แต่คำว่าเวลาในพุทธศาสนาของเราคือมันเคลื่อนไป มันเคลื่อนเป็นอดีต-อนาคต ใจ มันเคลื่อนมา ถ้ามันไม่มีอดีตมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเกิดมาจากไหน คุณสิ พระโพธิสัตว์เห็นใหม่ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย มันมาอย่างไร นี่เวลาหรือเปล่า ภพชาติมันเป็นเวลาหรือเปล่า สิ่งที่มีมันเป็นเวลา สุกโตๆ ถ้ามันสุขจริงมันทำลายทุกอย่างเห็นใหม่ เวลานี้เป็นสมมุติบัญญัติที่โลกมันเคลื่อนไป

แต่ถ้ามันเป็นวิมุตติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลาสังขารมันเกิดขึ้นมาในใจแล้ว สิ่งนี้เป็นความจริงขึ้นมาแล้วมันก็อยู่กับเวลานี้ เวลาเคลื่อนไป ภราหา เวปถุกุขนุชา เป็นภาระเห็นใหม่ กาลเวลาก็ยังพุดคุยกัน ยังสื่อสารกันได้ว่าสิ่งนี้เป็นเวลา แต่เป็นเวลาของโลกนะ มันไม่ใช่เป็นเวลาของธรรม

คุณสิ เวลาพระโศคาบันเห็นใหม่ อีก ๗ ชาติเท่านั้น แต่ปุณฺณมันเวียนตายเวียนเกิด มีต้นมีปลายใหม่ เวลานี้มันตายได้ใหม่ เวลามันจะจบได้ใหม่ นาฬิกาตายเขาก็โยนทิ้ง พอมันตั้งใหม่เวลามันก็เดินต่อไป

นี่ก็เหมือนกัน แล้วเวลาของจิตละ เวลาเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เวลาเป็นพรหมนะเวลามันแตกต่างกัน ๑๐๐ ปีของเราเท่ากับของเขา ๑ วัน ภพชาติหนึ่งของเขา ยาวไกลกว่าเราเท่าไหน แล้วภพชาติของเราเห็นใหม่ อายุขัยหนึ่ง แล้วคุณสิ สัตว์เห็นใหม่ แมลงวันนี่ ๗ วัน อายุขัยของมัน เวลามันมีแค่ ๗ วันมันต้องตาย

แต่ภพชาติหนึ่ง เราอยู่ในภพชาติใดเราก็ภูมิใจในภพชาตินั้นว่า เวลาของฉันทาก็ภูมิใจในภพชาติของฉันทัน ชีวิตทุกชีวิตมันรักชีวิตของมัน แล้วชีวิตนี้ใครเป็นคนเป็นละ จิต

หนึ่ง จิตเวียนตายเวียนเกิดนี้มันจะเวียนกันในสถานะไหน สถานะไหน เราเป็นอย่างนั้น มาตลอดใช่ไหม นี่ใจเวลาที่มันคลาดเคลื่อน เวลาที่มันหมุนเวียนอยู่ไง ผลของวิญญูะ วิญญูะมันก็หมุนไป ทุกอย่างมันก็หมุนไป หมุนไปในวิญญูะ แต่หมุนเร็วหมุนช้า ความสั้นความยาวมันก็หมุนช้าหมุนเร็วแตกต่างกัน แต่แกนมันอันเดียวกัน คือภาวะ คือภพ คือหัวใจที่มันรับรู้อยู่นี้

ถ้าหัวใจมันรับรู้อยู่นี้ ปัจจุบันนี้เราเห็นภัยในวิญญูะสงสาร เราถึงได้มาบวชเป็นพระ เป็นนักพรต เป็นนักบวช เพื่อจะต่อสู้กับกิเลสตัดหาความทะยานอยากของเรา เราศึกษา ทฤษฎีมาทั้งหมดเพื่อจะยับยั้งหัวใจของเรา ถ้าหัวใจยับยั้งได้เห็นไหม โลกมันเคลื่อนไป แต่เราไม่เคลื่อนไปกับโลก

สลดสังเวชไหม เรามีพ่อแม่ไหม เรามีญาติตระกูลไหม เขาก็ต้องทำหน้าที่ของเขาไปไหม แล้วเราจะต้องไปรับผิดชอบกับเขาไหม เราเกิดมาในตระกูลหรือเปล่า เราเกิดมาในชาติตระกูลของเราไหม

เราบวชมาเป็นพระ แต่เราก็มียุติพ่อแม่เห็นไหม คุณี ๗ ชั่วโมงที่เราขอได้นะ เราขอได้ แต่ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่ปวารณาพูดมาเป็นนิสัคคิยาจิตตีย์ ไม่ใช่ขอ นี่ใจ แม้แต่กรรม วินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังยอมรับ ยอมรับว่าเรามีสายเลือด เรามีชาติตระกูลของเรา

แต่ในปัจจุบันนี้ ในชาติตระกูลนี้ คำว่าสมมุติๆ เห็นไหม แม้ในชาติตระกูลพ่อแม่ของเราก็คือความจริง ญาติพี่น้องก็เป็นความจริงนะ แต่เวลาบวชมาแล้ว เราบวชมาแล้ว เราเป็นใคร? ศากยบุตรพุทธชิโนรส ปัจจุบันนี้เราเป็นศากยบุตร เราเป็นลูกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามกรรมวินัย ถ้าเราทำผิดวินัย มันก็ต้องเป็นตามวินัย แต่ในเมื่อวินัยก็ยังยอมรับ ๗ ชั่วโมง ว่า ๗ ชั่วโมงนี้เราพูดได้ เราขอได้ เพื่อเป็นสายเลือด เพื่อเป็นบุญกุศลเราทำได้

แต่ถ้าคนอื่นไม่ได้ เว้นไว้แต่เขาปวารณา ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่ปวารณาเห็นไหม ถ้ามันเป็นญาติก็เป็นอย่างหนึ่ง ถ้าปวารณาก็อีกเรื่องหนึ่ง เขาปวารณาก็เหมือนญาติ เพราะเขาปวารณาเพื่อให้เป็นไป นี่การยอมรับใจ แม้แต่กรรมวินัยยังยอมรับเรามี พ่อเรามีเรากี่

มองไปในโลกสี โลกเขาอาบเหงื่อต่างน้ำ ต้องปากกัดตีนถีบ ทุกคนต้องเป็นแบบนั้น เป็นแบบนั้นเพราะอะไร ชาติปี ทุกขา การเกิดเป็นทุกอย่างยิ่ง

แต่ในเมื่อการเกิดเป็นทุกอย่างยิ่ง ยิ่งทุกข์ในวิภวภูฏะ ทุกในผลของวิภวภูฏะ แต่ในเมื่อการเกิดเป็นมนุษย์เห็นใหม่ เกิดเป็นมนุษย์ทุกอย่างยิ่ง ทุกทุกอย่างยิ่งเพราะเหตุใด ทุกทุกอย่างยิ่งเพราะมนุษย์คิดได้ แต่สัตว์นั้นะ สัตว์เดรัจฉานต่างๆ การเกิดเป็นทุกอย่างยิ่ง ทุกข์ของเขาในสถานะของเขา เขาทำคุณงามความดีได้เห็นใหม่ ท้าวโสมสก สุนัขมันยังไปเกิดเป็นเทวดาได้ สัตว์เดรัจฉานมันทำคุณงามความดีของเขาได้ แต่สัตว์เดรัจฉานเขาไม่มีโอกาสแบบเรานี้ไง

โอกาสของเราเห็นใหม่ เราเกิดเป็นมนุษย์มีสมอง เกิดมามีการยืนด้วยความตั้งฉาก มีสมอง แล้วมีศรัทธาความเชื่อ มีสมองแต่เขาไม่ศรัทธาความเชื่อของเขา เขาใช้สมองของเขา ว่าเป็นหน้าที่การงานของเขา ในเมื่อเกิดมาแล้วมนุษย์ดี ดีเพราะหน้าที่การงาน ทำงานไปประสบความสำเร็จ แต่ประสบความสำเร็จโดยกุศลหรืออกุศลละ

แต่โดยกุศลเห็นใหม่ หน้าที่การงานสำเร็จมาแล้ว เวลาเราจะแก่เฒ่าเราจะหมดอายุขัยไป เราทำสมบัติอะไรไว้! เราหาสมบัติอะไรไว้! ..เราก้หาสมบัติสาธารณะไง หาสมบัติของโลกไว้ไง แล้วสมบัติของเราละ จิตนี้จะออกจากร่าง พอหมดอายุขัยมันต้องเคลื่อนไป พอมันเคลื่อนไปเรามีอะไรติดไป กาลเวลาอีกแล้วเห็นใหม่ ถ้าเวลามันยังหมุนไป เราก้จะหมุนไปกับเวลา เราหมุนไปโดยที่เราไม่รู้ณะ โลกเวลาที่เขาดั้งกันขึ้นมา มันจะเป็นของมันได้ เวลาที่เขาตกลงกันได้

แต่เวลาในวิภวภูฏะละ ผลของวิภวภูฏะ ถ้าเราจะหมดอายุขัย เราจะต้องเดินทางไป เราจะมีสมบัติสิ่งใดติดตัวเราไป เราจะมีสมบัติสิ่งใดเป็นของเรา นี้ไง เราว่าเราทำหน้าที่การงาน หน้าที่การงาน นี้ไงคนดีจากโลก ถ้าเป็น โลกคนดี เวลาเป็นสมณะเวลาบวชมามันก็ดี ถ้าพระดีเห็นใหม่ เป็นมนุษย์ก็มนุษย์ที่ดี เป็นพระก็พระที่ดี

ถ้าเป็นพระที่ดี ดีตรงไหน เวลาพระที่ดี อาบเหงื่อต่างน้ำทำหน้าที่แข่งกับโลกเขาใช่ไหม? ไม่ใช่ พระที่ดีนั้นะเห็นใหม่ พระที่ดี ธรรมและวินัย เรามีสติปัญญาของเรา เราบริหารจัดการของเราได้ เราทำของเรา ทรัพย์จากภายใน ถ้าทรัพย์จากภายในมีสติเห็นใหม่ สติ-มหาสติ

พอมีสติขึ้นมา งานชอบ สติชอบ เพียรชอบ เราจะล่องพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียรวิริยะอุตสาหะทางโลกที่เขาขยันหมั่นเพียร เขาทำหน้าที่การงานของเขา นั่นก็เป็นจรตนิสัยของเขา เพราะเขาเป็นคนดีของเขา แต่พอความดีของเขา นั่นงานของโลก แต่เป็นความดีของเรา

เวลานั่งสมาธิภาวนา เราทำความเพียรของเรา เรามีความจริงใจ มีความวิริยะ มีความอุตสาหะ แล้วความอุตสาหะชอบ ถ้าสักแต่ว่าอุตสาหะเห็นไหม คุณ เวลาเหล็กเขาจะหลอมมัน เขาเผาอะ อุณหภูมิมันได้ หลอมจนละลายแดงไปหมดเลย เขาจะหลอมเป็นสิ่งที่เขาต้องใช้ อุณหภูมิของเขาเพื่อหลอมเหล็กนั้น เพื่อเหล็กนั้นจะไปขึ้นรูปเป็นสิ่งที่

จิตของเรา เห็นไหม คุณ เรามีสติปัญญา เรารักษากิจของเราได้แค่ไหน ถ้าเรายังหาจิตของเราไม่เจอ เราจะทำสมถกรรมฐานไม่ได้ แล้วความสงบของใจไม่มี ถ้าใจไม่สงบ

คุณจิตๆ เอาอะไรไปดู? เอาตาดูหรือ เอาหูดู เอาสิ่งอะไรไปดู? แต่ถ้ามันมีสติมีปัญญาขึ้นมาเห็นไหม เวลาจิตมันสงบขึ้นมา แล้วจิตถ้ามันออกธรรมาภิรมย์ จิตมันออกธรรมาภิรมย์ ถ้ามีจิต!

ถ้าไม่มีจิตไม่มีผู้ทำงาน เวลาโลกเขาทำงานเขาใช้มือทำงาน ใช้สมองทำงาน เวลาภาวนาจิตมันไปปฏิบัติจิต ปฏิบัติวิญญาณ ปฏิบัติลงในใจ ลงในน้ำคร่ำ ลงในโอปปาดิกะ แล้วตัวนี้ปฏิบัติ แล้วไม่รู้จักตัวมัน แล้วมันจะแก้ตัวมันตรงไหน นี่ไงถ้าจิตมันเป็นสัมมาสมาธิมันก็เป็นปัจจุบันชั่วคราว พอมันเสื่อมมันก็เข้าไปอยู่กับกาลเวลาของโลกเขา ถ้ามันเป็นปัจจุบันใจ ถ้ามันเคลื่อนออกมามันก็เป็นอดีตอนาคต

คิดไปถึงสิ่งที่ทำมาก็น้อยเนื้อต่ำใจ คิดจะทำปัจจุบันเอาข้างหน้าก็กลัวลำบากลำบาก นี่ไงละถ้าละลังๆ ไปหมดเลย ถ้ามันออกมาเป็นอดีต-อนาคต เป็นสิ่งของโลกเขา แต่ถ้ามันเข้าไปสู่ตัวของมัน มันก็ยังมีได้ชั่วคราว พอจิตมันยับยั้งได้ มันมีสติปัญญาของมัน ถ้ามีสติปัญญาของมันนี่คือปฏิบัติ จิตเดิมแท้ๆ พอจิตเดิมแท้ ใครเข้าไปสู่จิตเดิมแท้ ณะ คนถ้าไม่เคยทำความสงบของใจ เข้าไปใหม่ๆ นี่งมมากเลย “นี่มันอะไรๆ” เก้อๆ เหม็นๆ

แต่ถ้าเป็นความคิด ว่างๆ ว่างๆ คุยกันปากเปียกปากแฉะ ใครก็ว่าง ใครก็ว่าง ประสาสมมุติ ประสาโลกเขา ประสาอยู่ในกาลเวลาไง ถ้าพูดถึงเรื่องตรรกะ เรื่องความรู้สึก โอ้อโฮ คุยธรรมะนี้ปากเปียกปากแฉะเลย แต่ถ้าพอไปเจอความจริงเข้า 'ไม่รู้' .. พอไม่รู้ มันก็เสื่อม มันก็คลายตัว พอคลายตัวเราเข้าใจ เราพิสูจน์ของเราแล้วว่าสิ่งนั้นเป็นความจริง

ถ้าจิตมันสงบแล้วมีพื้นมีฐาน จิตสงบแล้วมีสมถกรรมฐาน สมถกรรมฐานนี้ออก รื้อ ออกค้นคว้า การค้นคว้านั้น การทำลายนั้นอยู่ในกาลเวลาใหม่ นี่ก็คือกาลเวลา กาลเวลาในการกระทำ ถ้ากาลเวลาอยู่ในการกระทำ มันจะทำของมันบ่อยครั้งเข้าๆ พิจารณาแล้วพิจารณาเล่า พิจารณาซ้ำพิจารณาซาก ถ้าพิจารณาโดยสังขารเวลามันหมุนไปนะ คนทำงานในเวลานั้น เวลาเข้ากะเห็นใหม่ เวลาทำงานเข้ากะออกกะ ได้งานมาเท่าไร? ให้งานได้เท่าไร?

จิต เวลามันสงบเข้าไปแล้ว ถ้ามันออกรู้ของมัน มันพิจารณาของมัน พิจารณาแล้ว มันรู้อะไรออกมา มันปล่อยวางได้ใหม่ ถ้ามันปล่อยวางได้เห็นใหม่ งานทำเสร็จหรือไม่เสร็จ ถ้างานทำเสร็จนะ มันปล่อยวางเป็นครั้งเป็นคราวขึ้นมาเป็นตังคปหาน การทำตังคปหานมันปล่อยแล้วปล่อยเล่าๆ เห็นใหม่ ถึงที่สุดนะ ถึงที่สุดมันต้องขาด เวลามันขาดขึ้นไปอะไรมันขาด สังโยชน์มันขาด พิจารณาให้กายมันขาด กายอะไรมันขาด พิจารณาสังโยชน์ สังโยชน์อยู่ที่ไหน ถ้าต้องละสังโยชน์คือตัดสังโยชน์มันมาละ

เวลาจะฆ่าโจรนะก็จับโจรมันมาฆ่า จับโจรที่ไหนจะฆ่าล่ะ เมื่อจับโจรไม่ได้ จับโจรมา โจรมันมีความผิอะไรถึงพิจารณาจะฆ่ามัน แล้วโจรมันจะให้ฆ่าหรือ ไปจับมันมันก็ต่อสู้ ไปจับมัน มันบอกมันเป็นเจ้าหน้าที่มันจับเราด้วย มันบอกว่าเราเป็นเจ้าหน้าที่เทียม เราเป็นคนปลอมมา กิเลสมันพลิกมันแผลง มันต่อต้านทั้งนั้น

กิเลสมันเกิดจากใจเหมือนกัน ปัญญาที่เกิดจากจิตของเรา กิเลสก็เกิดจากจิตของเรา แล้วจิตของเราเวลาเกิดปัญญาขึ้นมา กิเลสมันจะปล่อยขึ้นมาใหม่ สิ่งที่เกิดกิเลสมันเกิดมันเกิดเพราะอะไร เวลาจิตเราสงบเข้ามาเห็นใหม่ เวลามันคงที่ เวลาคงที่เราจะพิจารณาของเราไป เวลาพิจารณา เวลามันปล่อยวางเห็นใหม่ กิเลสมันก็อยู่กับเรา พอกิเลสอยู่กับ

เรามันก็ใช้เวลาเรานั้นแหละ ใช้การพิจารณาของเรานั้นแหละ ย้อนกลับมาบังคับกับเรา บังเงาในหัวใจ พิจารณาแล้วล้มลุกคลุกคลาน ไม่ได้หน้าได้หลัง เดี่ยวได้เดี่ยวไม่ได้

เวลาเราออกนะ คุณสีนาคาของเรามันบอกพร่อง กาลเวลาของเราเห็นใหม่ เดี่ยวดีใจ เดี่ยวเสียใจ เดี่ยวก็มีความพอใจ วันนั้รุ่มเย็นเป็นสุข วันนั้เวลาดีดี วันนั้มีความทุกข์แหม เวลานั้ทำไมมันเดือดร้อนนัก เวลามันไม่รู้เรื่องอะไรกับเราเลย แต่หัวใจของเรามันไปให้กำมันเอง เวลาพิจารณาก็เหมือนกัน เวลาพิจารณาขึ้นมา เวลาจิตมันดีขึ้นมา จิตมันปล่อยขึ้นมา พิจารณาไปแล้วมันมีกำลัง ถ้ามีสัมมาสมาธิแล้วใช้เป็น

คนมีเงินนะ แล้วบริหารจัดการเงินนั้นเป็น เงินนั้นจะเป็นประโยชน์ คนมีเงินขึ้นมา แล้วบริหารเงินจัดการเงินไม่เป็นนะ เสียหมด! เงินพาคนเสียเลย พาให้เสียหายหมด

จิตถ้ามันสงบแล้วเราพิจารณาของเรา แยกแยะของเราขึ้นมา เวลามันได้ผลงานของมันขึ้นมา มันเป็นประโยชน์ของมันขึ้นมาเห็นใหม่ ตังคพหามันปล่อยวาง มันปล่อยขนาดไหน เราก็อ่าประมาทอย่าเถินเถ่อ เราจะต้องหมั่นเพียรของเรา พิจารณาซ้ำ พิจารณาซาก พิจารณาบ่อยครั้งเข้า

ทีนี้การพิจารณา เวลาพิจารณา พิจารณาด้วยอะไร? ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ปัญญา มันเกิดขึ้นมา แล้วกิเลสมันจะนอนอยู่ นอนกรนอนอยู่ นอนให้เรามามันหรือ พอเราใช้ปัญญาไป ปัญญามันพิจารณาปล่อยวาง ปล่อยวางเป็นตังคพหามัน ปล่อยวางด้วยศีล สมาธิ ปัญญา แต่กิเลสมันแก่นของกิเลส พิจารณาไม่ถึงที่สุดของมัน ในเมื่อกำลังมันสู้ไม่ได้มันก็ถอย มันก็หาที่หลบที่ซ่อนของมัน

เวลามันตีกลับมานะ พิจารณาครั้งที่แล้วทำไมพิจารณาได้ พิจารณาครั้งนี้ทำไมพิจารณาไม่ได้ พอพิจารณาไม่ได้ก็เริ่มเสียใจแล้ว เริ่มท้อถอยอ่อนแอ พิจารณาไม่ได้ก็เพราะมึงเซ่อใจ! ไม่ได้ก็เพราะประมาทใจ ถ้าไม่ได้ ไม่ได้ก็กลับมาทำความสงบสิ ในเมื่อมีคของเรา เราใช้ทำอาหารมาจนที่หมดแล้ว เคยทำอยู่อย่างไรก็ทำอยู่อย่างนั้น ทำไมไม่ปล่อยวาง ไม่เอามีคของเรามาทำความสะอาด เอามาลับให้มันคมก่อนละ

ฉะนั้นเวลาประพฤติปฏิบัติไป กาลเวลาเห็นใหม่ คุณี นาฬิกามันเคลื่อนไป เขาก็ต้องซ่อม ต้องดูแล ต้องรักษานาฬิกาเหมือนกัน แล้วนาฬิกาชีวิตของเราเนะ ให้มันหมุนให้ครบเกิด ๑๐๐ ปี ให้มันหมุนให้ครบ ๑๐๐ ปี อย่าให้มันเจ็บไข้ได้ป่วย อย่าให้มันทำลายเห็นใหม่ เขาก็ต้องซ่อมแซมดูแล แล้วเวลาพิจารณา เวลาใช้ปัญญา เราจะใช้ปัญญาอย่างเดียวจะตะบั้งตะบันจะใช้ปัญญาอย่างนั้นตลอดไปหรือ มันก็ต้องกลับมาพักผ่อน มันก็ต้องกลับมาดูแลรักษา

ในเมื่อเราอยู่กับโลกนะ เราเกิดมาเป็นโลก เราเกิดมาเป็นมนุษย์ นี่ก็เหมือนกัน เวลา ๒๔ ชั่วโมงของมนุษย์เขาก็มีค่านะ ไม่ใช่เราบอกเวลาไม่มีค่า เวลามันทำให้เราติดอยู่ในกาลเวลาก็ทุบมันทิ้งเลย มันเป็นไปไม่ได้หรอก! เราอยู่กับมัน เราใช้ปัญญาของเรา ฉะนั้นเวลาปัญญาของเรามันมีปัญหาขึ้นมา เราก็กังใจของเรา เราก็กุญแจของเรา เราก็รักษาของเรา

เวลาพิจารณาไปเห็นใหม่ มรรคหยาบ มรรคละเอียดต่างๆ มันละเอียดขึ้นไปแล้ว ปัญญามันเกิดขึ้นมา เวลามันเกิดปัญญาขึ้นมาแล้ว มันใช้แล้วมันพิจารณาแล้วมันไม่ปล่อย มันเป็นไปไม่ได้ก็ต้องวางไว้ วางไว้แล้วกลับมาพุทธโธ วางไว้กลับมาทำความสงบของใจ วางไว้กลับมาเพื่อให้จิตมันเข้มแข็งขึ้นมา พอเข้มแข็งขึ้นมาเราก็กุญแจรักษา

การกระทำนะ พุคนี้มันง่าย ทำนี้มันยาก แม้แต่จิตสงบมันก็เกือบเป็นเกือบตาย แล้วใช้ปัญญาวิปัสสนา..วิปัสสนา.. วิปัสสนาอะไรกัน ก็วิปัสสนาเพื่อรู้หรือชาติ! ก็บวชมาเพื่อสิ้นสุดแห่งทุกข์! ไม่ใช่บวชมากินนอนวันๆ หนึ่งอะ บวชมามันก็ต้องมีหลักมีเป้าหมายสิ เราบวชเรามีเป้าหมายของเราเนะ เราไม่ได้บวชมาสักแต่ว่า โลกเขาทำกันอย่างนั้น บวชเอาบุญกุศลกัน บวชขึ้นมาพ่อแม่ได้บุญมันก็เป็นเรื่องจริง มันก็จริงอันหนึ่ง จริงทางโลก

๒๔ ชั่วโมงมันมีความจริงของมัน แล้วใน ๒๔ ชั่วโมงเราทำคุณงามความดี มันจะไม่เป็นความดีได้อย่างไร ก็เป็นความดีจริงๆ อะ ก็ความดีในเวลานั้นนะ แต่เราจะทำความดีเหนือกาลเวลา! เราจะทำความดีจริงๆ ของเราเนะ

ถ้าทำความดีจริงๆ เห็นใหม่ จะบวชก็วันก็แล้วแต่ จะมีชีวิตนี้ในสมณะเพศก็วันก็แล้วแต่เราจะต้องมีสติของเรา เราจะต้องหวงแหนเวลาของเรา เราจะต้องหวงแหนชีวิต

ของเรา หวงแหนนะ.. หวงแหนมาเพื่อทำคุณงามความดี หวงแหนมาเพื่อให้เราได้ประโยชน์ขึ้นมา

ชีวิตนี้เกิดมาพบพุทธศาสนา เกิดมาได้บวชเป็นพระเป็นเจ้า บวชมาแล้วเป็นนักรบ บวชมาเพื่อจะต่อสู้กับเรา ใครจะว่าดี ใครจะว่าร้าย ใครจะทำอะไร มันเรื่องของเขา โลกธรรม ๘

โลกธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้หรือไม่ตรัสรู้ มันก็มีของมันอยู่แล้ว ทำดีแค่ไหนเขาก็ดี! จะดีจากฟ้าเขาก็ไม่สนใจ เพราะไม่ใช่ดีของเขา เขาไม่รู้ดีรู้ชั่วไปกับเราหรอก ไม่มีใครจะรู้ดีรู้ชั่วไปกับหัวใจของเรา ไม่ต้องไปห่วงกังวลเรื่องโลกธรรม ๘ เลย ใครจะติมันเรื่องของเขา

เรื่องของเรอะ เรื่องของเราก็อใจของเราใจ เรื่องของเราก็มันร้อนอยู่นี่ไง ถ้าเรื่องของเรามันเย็น เรื่องของเรามีทางออก ทางออกก็ทางออกจากสติปัญญาที่อื่นไม่มี ทางออกจากที่อื่นนะ ร้อน ตายก็เพราะร้อนลงนรกอเวจี ตายด้วยความเย็นๆ มันก็ไปสวรรค์ของมัน ตายด้วยความวิตกกังวลอยู่ ตายด้วยความล่งเลงสงสัยในชีวิตนี้อยู่ก็เกิดเป็นมนุษย์ มันก็จะเกิดจะตายอยู่อย่างนี้

แล้วเกิดตายขึ้นมา เกิดตายในชาตินี้นะ ในชาตินี้จะดีจะร้าย เราก็ได้มีปัญญา เราก็ได้มีสังคม มีพุทธศาสนา มีครูบาอาจารย์กันร่วมบุกเบิกมาให้กระแสสังคมเขาตื่นตัว เราเกิดมาในสังคมที่เขาตื่นตัว เขาแสวงหากัน เราก็อยากแสวงหา มันเป็น โอกาสนะ มันเป็นเวลา เวลาที่สังคมเสื่อมทรามเขามีแต่การดิ้นนินทา เขามีแต่ทำลาย แล้วเราจะมานั่งทำคุณงามความดีกับเขา เราก็ต้องฝืนกระแสสังคมอีกชั้นหนึ่ง

ในปัจจุบันนี้สังคมเขากำลังตื่นตัว แล้วเรามาเกิดในกระแสสังคมอย่างนี้ แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเรา นี่มันมีคุณประโยชน์แล้ว แล้วบอกว่าถ้าปฏิบัติไม่ได้ ปฏิบัติแล้วมันยังไม่มีทางสิ้นสุด ก็ปฏิบัติต่อไปเอาชาติหน้าชาติโน้น

ชาติหน้าชาติโน้นใครการันตีได้ว่าชาติหน้าชาติโน้นเราจะมีความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดอย่างนี้ คูสิ คูทางโลกเห็นใหม่ คนที่เขาไม่เชื่อเขาคัดค้าน เขาบอกว่าศาสนานี้เขียนเสียให้

วัวกลัว นรกสวรรค์นะแหม เขียนชะตัวใหญ่ๆ นะ ชักจะมากินหัว เขาหัวเราะเยาะอีกต่างหากนะ ยิ่งไปแนะนำเขาเขายังหัวเราะ แล้วไปตื่นตื่นอะไรกับเขา

เรื่องของเขานะ ปลาอยู่กับน้ำ พระอยู่กับสังคม สังคมเราอาศัยเขาอยู่ เราอาศัยเขานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ คฤหัสถ์เข้าขึ้นมา ให้เขาหุงหาอาหารนะ ข้าวปากหม้อให้ใส่บาตรกับผู้ทรงศีล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้

เรานะเกิดมาท่ามกลางธรรมวินัย เราเป็นพระเป็นเจ้า เราบิณฑบาตไม่ใช่เราเองหรืออก เขาเชื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เขาเชื่อพระพุทธเจ้า เขาไม่เชื่อเราหรืออก เขาจะไปเชื่ออะไรเรา เรายังขอเขากินอยู่เลย แต่เราก็ทำตามธรรมวินัยเหมือนกัน เราเลี้ยงชีพด้วยป्लीแข้ง เห็นไหมเข้าก็บิณฑบาต เขาก็แสวงหาผลประโยชน์ของเขา เพื่อประโยชน์ของเขาเขาได้เสียสละ บุญเกิดจากใจของเขา ใจของเขาได้เสียสละเป็นบุญกุศล

บุญกุศลนั้น พันธุกรรมทางจิตนั้นใจเขาจะมีความร่มเย็นเป็นสุขของเขา เราเป็นพระ เราอาศัยเลี้ยงชีพด้วยป्लीแข้ง รักษาชีวิตนี้ไว้เพื่อพิจารณาของเรา รักษาชีวิตนี้ไว้เพื่อการกระทำใจ กาลเวลาที่เรารักษาของเรา เวลาชีวิตมันจะหมุนของมันไป แล้วถ้าเราใช้ปัญญาของเราพิจารณาของเรา พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนถึงที่สุดมันขาดนะ!

ปฤชชนเห็นไหม สังโยชน์ ๑๐ ร้อยรัดไว้ จิตของปฤชชน

จิตของพระ โสดาบันนะ สังโยชน์ ๓ ตัวขาดไป

จิตของปฤชชนเวียนตายเวียนเกิดไม่มีต้นไม่มีปลาย จิตของพระโสดาบันอย่างมากอีก ๗ ชาติ เวลามันคนละเงื่อนไขแล้ว เงื่อนไขของเวลาแตกต่างกันแล้ว เงื่อนไขของเวลาไม่เหมือนกันแล้ว เงื่อนไขของเวลา ๒๔ ชั่วโมงเป็น ๒๔ ชั่วโมง คือว่าไม่มีต้นไม่มีปลาย เวียนตายเวียนเกิดอยู่ในธรรมชาติของมัน

กับเงื่อนไขของเวลาที่อีก ๗ ชาติ แล้วพิจารณาเข้าไปนะ ๓ ชาติ พิจารณาไปถึงอนาคามีไม่มาเกิดอีกแล้ว เกิดเป็นพรหม แล้วถึงที่สุดนะมันทำลายนาฬิกาตาย เวลาใจมันตายแล้ว! จิตนี้ไม่มี! กาลเวลาไม่มี กาลเวลาเขาเอาไว้ในวัฏฏะ จิตที่พ้นไปแล้ว เวลาของใจไม่มีแล้ว ถ้าเวลามีมันอยู่ที่ไหนล่ะ

มันอยู่ในการกระทำของเราเนะ เราเป็นชาวพุทธ แล้วเราเป็นนักบวชด้วย เราเป็นพระ เราเป็นนักบวช เราเป็นนักต่อสู้ ฉะนั้นตั้งใจของเรา ทำใจของเรา เราจะต้องปลูกปลูกให้จิตใจของเราฮึกเหิม รื่นเริง อัจฉริยะ แล้วต่อสู้กับกิเลสในใจของตัวเอง หน้าที่ของเราที่นี่ หน้าที่ต่างๆ มันเป็นเรื่องของสังคมของโลกเขา หน้าที่ของเราเราจะต่อสู้กับใจของเรา ต่อสู้กับกิเลสตัณหาความทะยานอยากของเรา ต่อสู้กับอวิชชาความไม่รู้ในใจ

ถ้าความรู้ในใจมันเปิดออก เปิดแล้วเปิดเล่าจนถึงที่สุดขาดกระเด็นออกไปเห็นใหม่ เวลาเรามช้หัวใจของสัตว์โลก เพราะมีสถานที่ที่มกพให้มันช้ เราทำลายภาวะอวิชชาสวะ กิเลสสวะ ทำลายทั้งหมด มารจะไปอยู่ที่ไหน มารมันเก้อๆ เงินๆ นะ มารมันหาจิตดวงนี้ไม่เจอ เห็นใหม่ กาลเวลาของใจได้ตายแล้ว ถ้าเวลาของใจหมดสิ้นแล้ว นี่คือสิ้นสุดหน้าที่การงานของเรา

งานของเรามีนะ อย่าทิ้งงานของพระ งานของพระตั้งสติทำความสงบของใจ ใช้ปัญญา ี่งานของเรา งานในทางโลกเห็นใหม่ เราอาศัยเขาอยู่ เป็นสมบัติสาธารณะ อารามิก เราเป็นคนไม่มีเรือนกันนะ เราอยู่วัดอยู่ว่า เราไม่มีบ้าน เราไม่มีสมบัติ มีบริวาร ๘ แล้วอยู่ในวัด เห็นใหม่ อารามิกไม่มีเหย้าไม่มีเรือน

คำว่าไม่มีเรือนของเรา เราอาศัยสังคมนี้อยู่ แต่งานของเราต้องมี ทำงานของเราให้สิ้นสุด เวลาของใจมันจะตายไป เอวัง